

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. I. De Matrimonio secundùm se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

De Sponsalibus, & Matrimonijs.

c. 2. cit. in fin. approbat S. Thom. in 4. dist. 27. q. 2. art. 1. Richard. ibid. art. 3. q. 3. Paludan. q. 2. S. Anton. p. 3. tit. 1. c. 18. §. 1. Et ejusmodi Jus in Mechliniensis, & Constantiensis Diocesis vigere testatur Gobat Theol. Exper. tr. 10. à n. 260.

817 Dixi 3. per se; per accidens enim aliquando à Sponsalibus recedenti auctoritas Judicis necessaria est, ut ad vitandum scandalum, cum Sponsalia publicè nota, causa autem dissolutionis ignota est. Pal. n. 2. Bofcho de Matr. D. 11. sect. 3. con. 11. n. 175. Magnif. P. Schmier n. 18.

Ad Argumentum sumptum ex c. de illis cit. ibi non dicitur, necessarium esse iudicium Ecclesiæ, sed tantum iuberetur, ut iudex Ecclesiasticus, si coram ipso impubes, pubertatem adeptus, reclamaverit, eum separet. Ad Conf. negatur paritas, nam Matrimonium ex natura sua est contractus insolubilis: indeque non videbatur expediens, ut in potestate sit partium, proprio motu à statu tam arctè obligatorio resiliere.

818 Quaritur 10. quomodo de ejusmodi causa constare debeat, ut à Sponsalibus recessus permissus sit Sponsis? 2. cum distinctione: Vel enim dissolutionis causa talis est, ut dirimat, vel impediatur Matrimonium; vel solum talis, ut jus resiliendi tribuat, non dirimat, vel impediatur Matrimonium, uti est v. g. fornicatio alterius partis.

Si primum, ad Sponsalium dissolutionem faciendam sufficit iudici unius etiam testis, aliàs non idonei, depositio, fama publica, & propria confessio contrahen-

tium, etiam unius, Menoch. de arbitr. cas. 103. n. 2. Sanchez l. 1. de Matr. D. 72. n. 2. Gutier. c. 36. de Matr. n. 18. Pal. tr. 28. D. 1. p. 32. n. 2. §. 3. König hic n. 67. §. 68. & colligitur arg. c. attestaciones 10. de despons. impub. c. super eo 22. de test. §. Attest. c. preterea 2. h. tit. & c. super eo 2. de consang. §. affinit. Ratio est; quia hoc casu agitur de peccato, & animæ periculo vitando, ubi minor probatio sufficit.

Si secundum contingat, & causa dissolutionis non sit impedimentum dirimens, vel impediens, controversia est inter DD. nam Paludan. in 4. dist. 27. q. 1. art. 3. n. 17. in fin. arg. textum cit. contendit, etiam hoc casu unius testis depositionem, aliàmve similem probationem sufficere. Sed male; quia textus isti procedunt favore animæ, cujus salus in casu nostro non adducitur in discrimen, sed de solo præiudicio tertij agitur, ubi autem de præiudicio tertij agitur, generalis est Regula, requiri duos testes omni exceptione majores, aut aliam probationem plenam. Quare ista etiam in presenti casu necessaria erit. Sanch. l. 1. D. 71. n. 7. Gutier. c. 36. n. 17. Conink dub. 11. concl. 4. n. 81. Laym. l. 5. tr. 10. p. 1. c. 2. n. 12. y. dico tertio, Pal. p. 32. cit. n. 8.

Eadem probationes, quæ in foro externo sufficiunt, etiam sufficiunt in interno, & conscientia. Imò in isto ad Sponsalium dissolutionem sufficit depositio unius testis fide digni, etiam non jurati, ut notat Sanch. D. 73. n. 2. Gutier. c. 36. n. 17. Pal. p. 32. cit. n. 8. fin.

SECTIO II.

De Matrimonio.

Post Sponsalia iusto ordine sequitur Matrimonium; nam ad hoc illa tanquam via ad terminum à contrahentibus unice, & principaliter intentum deducunt. Su-

mi istud dupliciter potest: primo secundum se, & secundò, prout est Sacramentum. In utraque acceptione multa occurrunt dubia, quæ Examine digna sunt. Sit ergo

§. I.

De Matrimonio secundum se.

S U M M A R I U M.

221. Etymologia Nominis Matrimonium.
222. Alia hujus nomina.
223. Desinitio.
224. 225. 226. Explicatio Definitionis.
227. Dividitur primo in Legitimum, Ratum, & Consummatum.
228. Requisita, ut Consummatum censeatur.
229. An consummetur per copulam primo bimestri vi extortam?
230. Defenditur Sententia affirmativa.
231. Solvuntur Argumenta Partis negantis.

232. Secundò dividitur in Verum, Presumptum, & Putativum.
233. Quomodo probetur Matrimonium?
234. Quibus casibus illud Jura presument initium?
235. Quenam requirantur, ut Matrimonium Putativum habeat effectus Juris?
236. Tertio dividitur in Canonicum, & Politicum.
237. Quò pertinet etiam contractum ad Morganaticam.

238. An licitum sit pactum Morganaticæ.
 239. An istud Pater illustris, stante Matrimonio, revocare, vel immutare possit?
 240. An, & quomodo in bonis paternis succedant filij Morganatici?
 241. 242. 243. 244. 245. Quam Matrimonia contrahere possint?
 246. 247. An valeat contractum à parentibus nomine liberorum: si isti presentes taceant, & non contradicant?
 248. 249. 250. An Matrimonium contrahi per Procuratorem possit?
 251. Quam requirantur, ut contractum per Procuratorem valeat?
 252. 253. An ad valorem mandati Procuratorij requiratur presentia Parochi, & testium?
 254. 255. An Matrimonium contrahi possit per Epistolam?
 256. In quo consistat essentia Matrimonij?
 257. An consensus contrahentium semper sit necessarius?
 258. 259. 260. Etiam de absoluta DEI potentia?
 261. 262. 263. Utrum ad substantiam Matrimonij pertineat consensus in obligationem alteri, si petat, tradendi corpus suum ad actus conjugales ex se aptos ad generationem proles?
 264. Qualis debeat esse consensus ad Matrimonium requisitus?
 265. 266. 267. Quid dicendum de eo, qui cum una Matrimonium contraxit sic, dein cum alia verè?
 268. 269. Quomodo delinquit, & ad quid obligetur sic contrahens?
 270. 271. 272. An casu, quo Matrimonium est nullum ob defectum consensus, ad hoc revalidandum requiratur consensus utriusque?
 273. Quomodo consensus sit exprimentus?
 274. 275. 276. An necessaria sint verba formalia?
 277. 278. Quid in his spectandum?
 279. Quam fidem mereatur interpret, si per hunc celebretur Matrimonium?
 280. 281. An validum sit contractum contra Legem, vel consuetudinem Regionis?

QUæritur I. quid sit Matrimonium? R. ut de quavis alia re, ita etiam de Matrimonio duæ circa hoc fieri quæstiones possunt. I. quid nominis? 2. quid rei sit? Atque hinc.

Dub. I. quid nominis sit Matrimonium, seu quæ sit Etymologia istius nominis? R. Matrimonium à Matre dicitur, non à Patre; cujus plures congruentias, adducit Nicol. Motius de Matr. in princ. n. 1. duæ verò videntur potissimæ. Prima est; quia Matrimonium præcipuè spectat procreationem proles, proles autem certa patrens est mater, pater verò incertus, & ex Nuptijs solâ Juris præsumptione ostenditur, non vera, certaque probatione l. quia semper 5. ff. de in Jus vocand. l. filium 6. ff. de bis qui sui, vel alien. jur. l. Lucius 83. ff. de condit. & demonstr. Secunda; quia matris onus gravius est, quàm patris, cum illa prolem in utero & extra istum substantiâ suâ alat: atque ut c. fin. de conver. infidel. textus habet, hæc ipsi ante partum onerosa, in partu dolorosa, & post partum laboriosa esse noscitur.

222 Præter Matrimonij nomen tria alia eidem dantur, quæ tamen revera Synonyma sunt, licet data ex causis diversis. I. enim dicitur Consortium à communicatione, & communione ejusdem sortis, & conditionis eò, quòd conjuges bonorum, & jurium inter se consortes sint l. nuptie 1. ff. de rit. nupt. 2. Conjugium ab effectu; quia duos, ut fiant una caro, conjungit, quasi sub uno jugo: quæ conjunctio initiat per consensum animorum, qui datur in Matrimonij contractu; perficitur conjunctione corporum, quæ contingit in summatione ejusdem. Quod explicans

S. Ambrosius can. cum initiatur 5. caus. 27. q. 2. relatus ait: Cum initiatur conjugium conjugij nomen adiscitur; non enim defloratio virginittatis facit conjugium, sed pactio conjugalis: denique dum jungitur puella conjugium est, non cum viri admittione cognoscitur. 3. Connubium, vel quod crebrius est, Nuptiæ à nubendo, vel obnubendo; quia olim Sponsæ pudoris gratiâ, quando nubebant, velo se quasi nube tegebant can. femina 7. & can. nec illud 8. caus. 30. q. 5. Unde hodie dum nomine Nuptiarum ordinariè potius solennitas, ac celebritas illa venit, quæ Contractui Matrimoniali conjungitur, ac certis temporibus per SS. Canones prohibetur, quàm Contractus Matrimonialis, qui nullo tempore interdicitur. Wesenbec. ff. de rit. nupt. n. 1. Pal. tr. 28. D. 2. p. 1. n. 1. Vallens. hic §. 5. n. 1. Engl. §. 1. n. 2. König n. 22.

Dub. 2. quid rei sit Matrimonium? 222
 R. Matrimonium duobus modis accipi potest. I. pro actuali contractu, in quo legitime personæ consensu verbis expresso se invicem obligant ad vitæ Societatem, & generationis usum. 2. & frequentius pro permanente, ac quasi perpetuo jugo viri, & famina: quo sensu ait Gloss. Inst. de patr. potest. lit. O. idem esse Matrimonium quod Conjugium. In utroque sensu accepto Matrimonio accommodari potest Definitio, quam ex c. illud 11. 7. verum de præsumpt. §. nuptie 1. Inst. de patr. potest. & l. nuptie 1. ff. de rit. nupt. communiter sumunt DD. & dicunt, quòd Matrimonium sit legitima conjunctio viri, & mulieris, individuam vitæ consuetudinem continens: si scilicet dictio Conjunctio, dum definitio hæc applicatur contractui Matrimoniali, sumatur

sive causaliter, & efficienter; dum verò applicatur ipsi obligationi Matrimoniali, accipitur formaliter. Unde, quando Matrimonium in prima acceptione sumitur, sensus Definitionis erit, quòd *Matrimonium sit contractus, quo mas, & femina nullo Jure impediti, se ad individuam vite societatem, & mutuam corporum traditionem in ordine ad actus ex se aptos ad generationem prolis obligant.* Quando verò in secunda acceptione, hunc sensum pariet, quòd *Matrimonium sit perpetua, & indissolubilis conjunctio, seu vinculum viri, & femine, ortum ex consensu eorum, verbis, vel alijs signis expresso.* Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 1. n. 1.

224 Dicitur autem 1. in Definitione Viri, & Mulieris in numero singulari; quo innuitur Polygamiam, & multo magis Polyviriam esse illicitam: de quo Tit. 4. de Spons. duor. ex instituto. Imò nec cuiuscunque cum quacunque, etiam unâ licet contrahere; quia Jure tam naturali, quàm positivo Ecclesiastico certa constituta sunt impedimenta, quæ Matrimonij contractum vel omnino irritum, vel saltem illicitum faciunt: hinc in explicatione Definitionis additur, *Nullo Jure impediti.*

225 Dicitur 2. *Conjunctio*, scilicet per consensum de præsentis animorum, non verò per conjunctionem corporum; nam conjunctio corporum non est de substantia Matrimonij; quia Matrimonium non concubitus, sed consensus facit l. nuptias 31. ff. de R. J. Neque obstat textus canon. non est dubium 16. cum seq. caus. 27. q. 2. ubi dicitur, *Non est dubium, illam mulierem non pertinere ad Matrimonium, cum qua commissio sexus non docetur fuisse;* quia ut advertit editio Gregoriana, textus iste non reperitur in Augustino, ex quo eum citat Gratianus, videnturque esse Summarium *can. seq.* quem & ipsum depravatè legit Gratianus, ut videre est in eadem Gregoriana editione, *Nec etiam obstat*, quòd Matrimonium efficiat, ut duo sint in carne una, quod non videtur efficere ante copulam; quia, ut notat Vallens. hic §. 5. n. 5. esse duos in carne una non est commisseri, sed haberi tanquam carnem unam, quod fit per hoc solum, quòd uterque alterius corporis potestatem habeat. Porro potestas hæc, quam habet conjux in corpus conjugis, est quidem jus in rem, sed non propriè dominium, ne fateri cogamur alterum alterius mancipium, seu servum esse, erit igitur tantum jus utendi corpore conjugis ad opus generationis eo fere modo, quo jus utendi alieno horto alicui ad certum finem concedi solet. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 1. n. 1. Less. l. 2. de Just. c. 3. n. 7.

226 Dicitur 3. *individuum vite consuetudinem continens*; quo Matrimonium distinguitur à Concubinato, qui tantum ad tempus initur, quamdiu placuerit: & simul innuitur, R. P. Schmalzgrueber L. IV.

tur, Matrimonio majorem, quàm alijs omnibus contractibus humanis firmitatem, & indissolubilitatem competere; nam alijs omnes contractus, etsi mutuo consensu constituti sint, eodem iterum dissolvi possunt: Matrimoniorum non item; neque enim Matrimonium ad tempus contrahi potest *can. solet 6. caus. 32. q. 2. c. fin. de condit. apposit.* Porro hunc perpetuum, & indivisibilem nexum Matrimonium obtinet parim suapte naturâ, ob commodum prolis generandæ, meliùsque educandæ, parim verò, & multo magis ex DEI primæva institutione, & magni Mysterij causâ, ut constat ex Apostolo Eph. 5. & notat Laym. n. 1. c. 5. posterior. Hinc meritò per Jus Canonicum abrogatæ sunt Leges Civiles, quibus præter Matrimoniorum naturam ista etiam quoad vinculum dissolvi poterant ff. de divort. & C. de repud. quòd repugnarent Legi Evangelicæ, quâ Christus, sublato libello Repudij, quo Judæis uxorem adulteram dimittere, & aliam ducere permittebatur, Matrimonia restituit primævo statui, & indissolubilitati suæ, potestate tamen relicta Ecclesiæ id dissolvendi tam quoad cohabitationem, & thorum, quàm etiam quoad vinculum per Professionem Religiosam, & Dispensationem Apostolicam, si consummatum non sit: de quo suis locis dicitur.

Quæritur 2. quotuplex sit Matrimonium? R. triplicem maximè hujus divisionem invenio.

I. Dividitur in Matrimonium Legitimum, Ratum, & Consummatum. Legitimum tantum illud est, quod legitimo consensu inter personas non impeditas contractum est, non tamen Ecclesiæ ratificationem, aut rationem Sacramenti habet: quale olim in Lege Naturæ, & Mosaica, ac hodie initur inter Judæos, & Gentiles *can. fin. §. item illud caus. 28. q. 1. c. quanto 7. §. nam etsi de divort.* Ratum, live Ecclesiæ ratificatione approbatum est, quod secundum Leges Divinas, & Ecclesiasticas sanctiones contrahitur à fidelibus, seu Baptizatis, inter quos tamen post illud contractum nondum intercessit commercium, seu copula carnalis: & de hoc accipienda est Regula l. nuptias 31. ff. de R. J. quòd *Nuptias non concubitus, sed consensus faciat.* Consummatum denique, quod accedente carnali copula perfectum, atque completum est.

Ut verò tale, seu Consummatum Matrimonium dici possit, requiritur, 1. ut copula carnalis sit perfecta, & sufficiens ad generationem humanam: & hinc non sufficit imperfecta, etiam per penetrationem vas muliebris, nisi seminis effusio consequatur; & multo minus sufficienti tactus, oscula, vel etiam pollutio extra vas naturale *can. Lex Divina 18. caus. 27. q. 2. can. extraordinaria 11. caus. 35. q. 3. c. ve-*

C

TIB

rim 2. de convers. conjugat. Sanch. l. 2. de Matr. D. 21. n. 5. Bolco de Matr. D. 11. concl. 10. n. 358. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 1. n. 50. Et duobus seqq. 2. ut consensus legitimus, seu Matrimonium ratum præcesserit; nam si copula habeatur ante contractum Matrimoniale, ex ea non inducitur Matrimonij consummatio. Ratio est; quia, quod non est, consummari non potest. sed ante contractum Matrimonium non est Matrimonium. ergo &c. Erit proinde talis copula merè fornicaria, neque indissolubilitatem, aliòsque effectus Matrimonij consummati operabitur.

229. Addunt aliqui 3. ut ejusmodi copula intra primum bimestre post Matrimonij contractum non sit per vim extorta; nam per ejusmodi copulam negant consummari Matrimonium cum Abb. in c. de convers. conjugat. in quam sententiam etiam inclinatur König hic n. 82. §. haec communem, nixus his fundamentis. 1. quia Matrimonium consummatum repræsentat unionem Christi cum Ecclesia, sed istam unionem ea solum copula repræsentare potest, quæ est voluntaria, si quidem unio Christi cum Ecclesia omnino voluntaria est. 2. Matrimonium ratum, quatenus est repræsentativum unionis animæ fidelis per Charitatem cum DEO, necessariò consensum requirit. ergo etiam Matrimonium consummatum, quatenus est repræsentativum unionis Christi cum Ecclesia. 3. tunc in esse consummati per copulam constituitur Matrimonium, quando per actum Justitiæ commutativæ conjux perit, & reddit, quod debet, atqui hoc non contingit, si intra bimestre à die contracti Matrimonij copula extorqueatur vi, cum unus alteri ante lapsum duorum mensum non debeat, & debitum tantum sit conditionale, sub hac scilicet conditione, Nisi intra bimestre Religionem ingrediar.

230. Sed dicendum, Matrimonium consummari, & fieri prorsus indissolubile etiam per copulam primo bimestri per vim extortam. Ita Angel. V. Matrimonium 4. n. 7. Covar. p. 2. de sponsal. c. 7. §. 4. n. 10. Henric. l. 11. de Matr. c. 8. n. 10. Rodriq. tom. 1. summa. edit. 2. c. 239. n. 2. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 61. art. 1. fol. 583. Barbosa. ff. solut. matr. p. 2. Rubr. n. 106. Sanch. l. 2. de Matr. D. 22. n. 4. dicens esse certam sententiam. Ratio est; quia per copulam carnalem etiam vi extortam conjuges efficiuntur una caro, & ex tali copula nascitur affinitas, quæ ex Matrimonio solummodo non nascitur. Respondet quidem P. König l. cit. ad hoc Argumentum retorquendo in copulam fornicariam; nam etiam qui adhaeret meretrici, unum corpus efficitur, teste Apostolo 1. Corinth. 6. v. 16. & ex quavis copula illicita oritur impedimentum affinitatis tot. tit. de eo, qui cognovit &c. & Trid. sess. 24. c. 4. de reform. Matr. unde

concludit requiri, ut talis sit copula, quæ fiat per debiti redditionem, & quæ repræsentet unionem Christi cum Ecclesia. Sed ampla disparitas est inter copulam fornicariam, & eam, quæ per vim extorta à conjuge est; nam illa inicitur extra Matrimonium, hæc inter conjuges; ex illa orta affinitas se extendit ad secundum duntaxat gradum, ex hac confurgens ad quartum usque se porrigit &c.

Neque contrarium probant Argumenta n. 229 allata. Ad 1. Argumentum hoc nimium probat; probaret enim, quoddam neque per copulam post bimestre vi extortam consummetur Matrimonium: quod durum videtur dicere. Dicendum ergo, quoddam etiam copula vi extorta à conjuge repræsentet unionem Christi cum Ecclesia, non quidem quoad modum; nam unio Christi cum Ecclesia spontanea est: sed quoad substantiam; quia per talem copulam conjuges fiunt una caro, sicut Christus per carnem est unicus Ecclesiæ. Ad 2. quoddam Matrimonium ratum necessariò consensum liberum postulet, tum natura Contractus postulat, quæ consensu contractentium constituitur, tum Jure factis expressum est, quo constitutum est, ut Matrimonia essent liberrima: nihil tale habetur de Matrimonio consummato; unde in ratione consummati constituetur etiam per copulam vi extortam à conjuge. Ad 3. Major Propositio asseritur ex suppositione sententiæ; ex hæcenus autem dictis factis ostensum videtur consummari Matrimonium per copulam obtentam à conjuge etiam per injuriam.

II. Dividitur Matrimonium in Matrimonium Verum, Præsumptum, & Putativum. Verum est, quod in veritate, & cum valore contractum, atque ut tale probatum est uno ex modis, quo cætera negotia probari solent. Præsumptum, quod à Jure præsumitur. Putativum quod putatur legitime contractum esse, cum tamen ob latens aliquod impedimentum à parte rei sit nullum.

Dub. 1. quomodo probetur Matrimonium? 1. in specie probari potest 1. per attestationem Parochi, affirmantis illud in sua, & testium præsentia contractum fuisse; hic enim tanquam de re ad suum officium spectante atreitas, plenam fidem meretur. Rot. tom. 1. recent. p. 4. decis. 610. n. 3. Et decis. 661. n. 4. 2. per duos testes, etiam faminas bonæ famæ: & admittuntur etiam parentes, & consanguinei, nisi ob disparitatem conditionis, aut divitiarum fiant suspecti c. super eo 22. de test. b. 3. ex Libro Matrimoniorum, qui etiam mortuis Parocho, & testibus, plene probat Matrimonium, ut pote in re, ad officium Parochi pertinente, scriptus. Rota p. 1. divers. decis. 750. n. 10. Mascard. de

Pro-

Probat, concl. 673. n. 18. 4. ex confessione conjugum, vel nominatione, h. e. quando vir, & mulier vel in communi colloquio, vel in literis ad se datis se invicem appellant conjuges, & ista illum maritum, hic ipsam uxorem, Abb. in c. lator. 5. in 6. qui fil. legit. Paris. conf. 55. n. 1. l. 4. Corat. l. 3. Mis. ell. jur. c. 4. n. 7. 5. ex diuturna cohabitatione maris, & feminæ honestæ l. in liberæ 24. ff. de rit. nupt. præcipue si accedant alia admnicula, puta, promissio dotis cum contractu Sponsalium, licentia Ordinarij de contrahendo Matrimonio in domo privata, remissio publicationum, aut præstatio alimentorum, Rota decis. 444. coram Card. Cavalerio, Felin. in c. illud n. 10. § 11. de præsumpt. 6. si mulier uia sit vestibus, quibus alix nuptæ viri solent. Alex. conf. 151. n. 10. l. 5. aut viri ob mortem mulieris, quam aliunde cognatam esse non constat, affirmat vestes lugubres. Cephal. conf. 435. n. 66. § 67. 7. si publica vox, & fama ferat eos esse conjuges c. illud cit. & ibi Abb. n. 4. de præsumpt. Puteus decis. 173. l. 2. Rot. p. 4. divers. decis. 273. n. 11. Vide Malcard. de probat. concl. 124. § seqq. qui concl. 1035. n. 22. bene notat, discrimen quoad probationem faciendum inter casum, quo agitur de Matrimonio sustinendo, & inter casum, quo agitur de eodem dissolvendo: nam in primo casu sufficiunt probationes leviores, quod causa Matrimonij sit favorabilis; in secundo autem concludentes, quia eatenus est causa ardua.

Dub. 2. quibus casibus Jura præsumant Matrimonium initum? 2. tribus maxime casibus. 1. quando post Sponsalia, inter duas personas habiles absolute inita, secuta est copula carnalis inter easdem; nam hoc casu consensus de futuro præsumitur transisse in consensum de præfenti & copula admisa affectu conjugali c. veniens 15. & c. is quisidem 30. b. tit. 2. quando post Sponsalia inita sub conditione, ante hujus eventum inter Sponsos intercessit carnale commercium; quia Ecclesia eo casu præsumebat Sponsos recessisse à conditione, adeoque voluisse pure, & absolute contrahere Matrimonium c. per tuas 6. de condit. apposit. 3. quando post Sponsalia de præfenti ab impuberibus, in quibus malitia non supplet ætatem, adeoque invalide contracta, inter eosdem, ubi pubertatem adepti fuerint, interveniunt signa ratificati consensûs, qualia sunt non tantum carnis copula, sed etiam oscula, amplexus, munera, cohabitatio c. un. S. idem quoque de despons. impub. in 6. Verum hodie post Tridentinum Matrimonia hæc præsumpta non amplius locum habent, ubi dicta Synodus quoad Decretum, Matrimonia clandestina irritans, receptum est, prout dictum est n. 118. supra.

R. P. Schmalzgrueber L. IV.

Dub. 3. quænam requirantur, ut Matrimonium Putativum habeat vim legitimandi proles inde susceptas, & alios effectus Juris? 2. duo apprimè sunt necessaria. Primum est, ut contrahatur cum bona fide, saltem ab uno ex conjugibus ignaro impedimenti c. ex tenore 14. qui fil. legit. ita tamen, ut bonam fidem nec error Juris, nec dubitatio circa Matrimonij valorem excludat. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 2. §. 1. n. 9. & in dubio hæc bona fides præsumatur. Gutier. c. 71. de Matr. n. 4. Alterum, ut Matrimonium contrahatur publice, & in facie Ecclesiæ, i. e. coram Parocho, & testibus, & præmissis, vel saltem legitime dispensatis denuntiationibus; alioquin, si Matrimonium clandestinè celebratur, scientia impedimenti præsumitur c. fin. §. si quis verò de clandest. despons.

III. Dividitur Matrimonium in Canonicum, & Politicum, seu Civile. Canonicum est in quo concurrunt ea, quæ à SS. Canonibus ad Matrimonium præscripta sunt. Politicum, in quo concurrunt etiam illa, quæ civiliter, & politicè requiruntur ad Matrimonium, varæ nimirum solemnitates, pacta dotalia, traductio in domum mariti, consensus parentum &c. sine quibus Matrimonium initum validum quidem est, ut suis locis dicitur, illegitimum tamen reputatur. Indeque tantum illa vocatur Uxor, quæ ducta est in Matrimonio prædictis solemnitatibus instructo; quæ autem est ducta in Matrimonio ijs solemnitatibus destituta, dicitur Concubina can. 15. qui 4. & can. seq. dist. 34.

Perinet huc Matrimonium ad Moralem, & gamaticam contractum seu, ut alij vocant, Matrimonium conscientie, quod nihil aliud est, quam legitima conjunctio viri cum femina inferioris conditionis, eo pacto inita, ut uxor, & liberi inde nati dono nuptiali (quod Morgengaba, & corruptè Morgantica dicitur) vel alia certa portione, tempore Sponsalium destinata, contenti sint, & à cæteris bonis avitis, ac paternis abstineant per textum l. 2. feud. tit. 29. De hoc Matrimonio.

Dub. 1. an licitum sit ejusmodi pactum, & conventio? Videtur tenenda negatva ex eo, quod, ut l. cum ratio 7. ff. de bon. damnat dicitur, ipsa ratio naturalis; quasi Lex quedam tacita, liberis parentum hereditatem propter jus Suietatis addicat; ut inde legitimam vitæ sustentationem habere possint.

Sed dicendum esse licitum. Ita Myler. ab Ehrenbach Gamolog. Person. illustr. c. 6. n. 12. § 13. König hic n. 91. quest. 1. & alij. Ratio est 1. quia nullam præfert turpitudinem, sed honestas ejus ex fine satis relucet; inventum enim est, tum ut maritus, non valens continere, sit extra peri-

periculum illiciti concubitus, quæ ratio innuitur *l. 2. feud. tit. 29.* tum ut liberis prioris Matrimonij, aut Agnatis per divisionem bonorum præjudicium non creetur, sicque in suo nitore, & decore conferventur familiæ Illustris. 2. nec etiam contrarium est substantiæ Matrimonij; nam ea, quæ ita ducitur, est verè uxor, & filij inde suscepti sunt legitimi, solùmque amputantur nonnulli effectus Civiles, ut scilicet uxor non coruscet radijs mariti, ut filij ex ea suscepti familiæ paternæ insignibus non utantur; neque in dignitate, aut ditionibus patris succedant. 3. iustitiam talis pacti confirmant exempla Virorum Illustrum, qui Matrimonia *ad Morganaticam* ex justa Statûs ratione contraxerunt, quorum meminit Myler. *l. cit.*

Ad rationem dubitandi, etsi sustentatio debeatur liberis, non tamen præscripta est certa quantitas: hinc si iisdem in Morganatica, vel alio modo relinquatur tantum, quantum pro sustentatione eorum requiritur (quod in Pacto quæstionis fit) contra jus naturale nihil committitur.

²³⁹ Dub. 2. utrum Pater illustris Pactum *ad Morganaticam*, stante Matrimonio, in præjudicium Liberorum primi Matrimonij, & Agnatorum revocare, & immutare possit? Sunt, qui cum Annæo Roberto *l. 1. rer. Judic. c. 15.* negant, eò, quòd mutare consilium quis non possit in alterius detrimentum. prout dicitur *Reg. mutare 33. in 6. Conf.* quia Pactum hoc *ad Morganaticam* est omnibus suis partibus perfectum. actus autem obligatorij jam firmi penitentiam retractari non possunt, *ne adversus conventionem suam pacifens veniat l. siquis 29. C. de Pact.*

Contra alij cum Mylero ab Ehrenbach *c. 6. cit. n. 37.* revocationem istam, & immutationem Patri Illustri concedunt, ex ratione, quòd Pactum *ad Morganaticam* respiciat futuram successorem liberorum, & per consequens revocabile sit instar aliarum ultimarum Voluntatum *arg. l. fin. C. de Pact.* ubi Jason. *n. 12.* pro Regula ponit, quòd consensus ejus, qui in contractum super ipsius hæreditate per aliquos celebratum consentit, ultimæ Voluntatis naturam sortiatur, & efficiatur ambulatorius usque ad mortem ex sola voluntate consentientis.

P. König *hic n. 91. quæst. 2. in fin.* hanc posteriorem sententiam eatenus saltem veram esse existimat, quatenus putat Patrem liberis Morganaticis in Testamento amplius aliquid posse relinquere, quàm pacto provisum sit, ex illis scilicet bonis, de quibus testandi facultatem habet; nam hæc transferre in extraneum potest. igitur etiam in filium ex Matrimonio Morganatico natum.

²⁴⁰ Dub. 3. an si filij, aut nepotes prioris Matrimonij absque legitimis hæredibus

decedant, eo casu filij, ex Matrimonio *ad Morganaticam* nati, eorumque descendentes legitimi succedant in bonis patris, aut avi? *h.* hic distinguendum est inter bona Feudalia, & Allodialia. In bonis Feudalibus non succedunt, sed ipsis exclusis, admittuntur proximi agnati, ut dictum est *Libr. 3. Tit. 20. n. 113.* nisi fortè ex pacto, quòd ad Morganaticam fecit Pater, aliud constet. In Allodialibus omnino succedunt, ut cum alijs notat König *hic n. 91. q. 3.* quia illorum jus solummodo suspensum fuit bisj auf cinen ledigen Anfall / & quamdiu superstites erant liberi Matrimonij prioris, ergo his morte sublati, fortietur effectum suum, idque ex præsumpta voluntate patris, qui voluisse creditur, ut alijs liberis non extantibus, filij ex Matrimonio Morganatico nati, tanquam legitimi, collateralibus præferantur, utpote in quo præ illis majori affectu terri præsumitur.

Quæritur 3. quinam Matrimonia contrahere possint? *h.* possunt omnes, qui ab eo contrahendo non prohibentur; est enim Edictum de Matrimonio contrahendo prohibitorium, ut quicumque non prohibentur, cons. admittantur. Et procedit hoc, etiam si Excommunicati sint; nam licet ita contrahendo peccent, validè tamen contrahunt, cum Matrimonia illorum nullam irritentur. *Zoccl. hic n. 58.*

Prohibentur autem 1. ob defectum iudicij Infantis, furiosi, amentes extremè, seu cum temporario quodam mentis exilio ebrij, quamdiu infantia, furor, aut ebrietas durat; quia consensu libero, & debita deliberatione carent. Vallens. *hic §. 10. n. 1. König n. 94. ibid.*

2. Ob vitium corporis muti, surdi, & cæci simul, prout de Sponsalibus dictum est *n. 17. supra;* quia vel non intelligunt sufficienter requisita Matrimonij, & obligationes annexas, vel saltem consensum suum sufficienter explicare, & secum contrahentis voluntatem percipere nequeunt. Vallens. *l. cit. König n. 95.* Item impotentes, seu inepti ad copulam conjugalem, ut qui finem Matrimonij assequi nequeunt *6. ex litteris 3. & c. seq. de frigid. & malef.*

3. Ob defectum ætatis impuberes, seu ²⁴¹mas ante 14. & femina infra 12. ætatis annum; quia in his communiter deficit vis, ac naturalis potestas generandi, quanquam malitia nonnunquam ætatem suppleat: de quo *Tit. seq.* Senum, qui sexagenarijs majores sunt, nuptias olim improbavit Lex Julia, & Papia, sed Justinianus *l. sancimus 27. C. de Nuptijs* iisdem illarum contractum permisit: estque Lex ista conformis doctrinæ Ecclesiæ, quæ quantumcunque fenes, modò ad actum conjugalem habiles sint, à Nuptijs contrahendis non excludit.

4. Ob personæ conditionem, ac Statum ²⁴²1. Clerici in SS. constituti, & Religiosi pro-

professi juxta dicenda infra Tit. 6. qui Clerici, vel vovent. 2. Servi de Jure Civili l. cum ancillis 3. C. de incest. & inutil. nupt. & l. servi 23. junct. Gloss. C. ad Leg. Jul. de adulter. Sed hoc postea SS. Canones correxerunt, & inter eos quoque

inita Matrimonia voluerunt esse legitima, nisi casu, quo liber quidam ancillam duxit putans esse liberam, aut libera nupit servo, quem talem esse nescijt: de quo infra Tit. 9. de conjug. servor.

3. eodem Jure Civili nuptiæ non contrahantur, nisi inter Cives Romanos pr. Inst. de Nupt. Sed hæc dispositio ab usu recessit, dum ipsi Imperij Principes cum exteris Regibus, & Dynastijs pro libitu Matrimonia contrahunt, & affinitates mediante Matrimonio sibi firmant. König n. 96.

244 5. Ob inequalitatem Dignitatis. Ob hanc olim Viris Senatoriæ dignitatis non licebat in thalami consortem sibi adificere feminam vilem, v. g. libertinam, scenicam, aut scenicæ filiam l. oratione 16. l. Lege Papia 23. Lege Julia 44. & alijs passim ff. de rit. nupt. Sed ab hoc Jure recessit Imp. Justinianus, dum Novell. 78 c. 3. & Novell. 117. c. 6. indulgit, ut etiam maximis decorati Dignitatibus cum libertis, & alijs vilioribus faminis nuptias iure potuerint: quod ipsum approbant SS. Canones, & praxis sequitur, quæ constat, quandoque Illustres ad humiliorum se vota demittere, Zœf. hic n. 60. König n. 97.

245 6. Ob utilitatem publicam. Hujus intuitu Jure Civili interdicitur Matrimonium Præfidis cum Provinciali, idque ob metum concessionis l. siquis 38. l. qui in Provincia 57. l. eos qui 65. ff. de rit. nupt. l. in C. si quacunq. prædit. potest. nisi officio finito, aut deponatone ante munus susceptum facta l. siquis cit. & l. si contra 6. C. de Nupt. Similiter eodem Civili Jure prohibebantur nuptiæ Tutoris, ejusque filij cum pupilla, ne rationes tutelæ interciperentur l. siquis Tutor 60. l. non est 67. ff. l. seq. ff. de rit. nupt. tot. tit. C. de interdicit. Matr. int. pupill. & tutor. nisi rationibus à Tutore redditis, & lapso tempore, intra quod pupilla restitutionem in integrum impetrare potuit l. quanquam 62. §. fin. ff. de rit. nupt. Hoc tamen utrumque Jure Canonico, & hodiernis moribus non amplius obtinet.

7. Ob Impedimentum quodcumque sive impediens, sive dirimens; nam prius Matrimonium reddit illicitum, posterius, si revera subsit, invalidum: de quo infra.

246 Dub. 1. an valeat Matrimonium à parentibus nomine liberorum contractum, si isti præsentibus taceant, & non contradicant? Affirmant Covar. p. 2. de Sponsal. c. 4. pr. n. 7. Sanch. l. 1. de Matr. D. 23. n. 3. Bosco sect. 3. concl. 6. n. 210. Zœf. hic n. 64. Schambog. n. 132. Fun-

damentum principale istorum est paritas cum Sponsalibus, quæ si à parentibus liberorum nomine contrahantur, & isti taceant, nec contradicant, sustinentur pro validis, ex præsumpto liberorum consensu, ut dictum est n. 61. & patet ex c. un. de despons. impub. in 6. atqui hic liberorum consensus non minus præsumi potest, quando tacent ad Matrimonium, quod nomine ipsorum parentes contrahunt; nam eadem pugnat ratio, scilicet præsumpta filiorum confidentia erga parentes, quæ judicant parentes pro ijs consilium semper suscipere optimum. ergo &c. Conf. ex vulgata Regula. Qui tacet, consentire videtur: quæ certissima redditur, quando, qui tacet, tenebatur non tacere, sed reclamare, & contradicere.

Sed probabilius negatur habendum pro valido, si filij consentium suum nullo alio exteriori signo demonstrant. Ita post alios Pont. l. 2. de Matr. c. 14. n. 3. Magnif. P. Schmier. p. 2. de Matr. c. 2. n. 14. & duob. seqq. P. König hic n. 100. §. hinc sententia, ubi putat id saltem obtinere in terris, in quibus Trid. promulgatum, & receptum est; nam juxta hoc Sponsus, & Sponsa consentium suum exprimere debent coram Parocho, & testibus, ad quod taciturnitas liberorum vix potest sufficere, nisi prius mandatum dederint, ut nomine suo contrahant Matrimonium. Sed ratio videtur probare universaliter; quia, quod parentes pro liberis sine mandato possint contrahere Sponsalia, est aliquid singulare, & exorbitans à Jure communi. igitur juxta Reg. que à Jure 28. de R. J. in 6. hæc facultas in consequentiam non est trahenda, & extendenda ad Matrimonium: præsertim cum inter Sponsalia, & Matrimonium non sit modica disparitas; Matrimonium enim inducit obligationem ætioram, & vinculum indissolubile, ratione cujus plenam exigit libertatem, quæ non ita exactè desideratur in Sponsalibus, utpote quæ multis ex causis dissolvi possunt. Ex quo patet ad Argumentum sententiæ affirmantis.

Dub. 2. an Matrimonium contrahatur per Procuratorem possit? 2. affirmativè; nam ita habetur expressè c. fin. de Procurat. in 6. ex quo certum fit, id licuisse saltem ante Tridentinum. An verò hoc procedat etiam post Trid. controversia est. Aliqui, quos recenset Petr. de Ledesm. q. 42. art. 1. dec. 7. & l. 2. de Matr. D. 11. n. 1. putarunt c. fin. cit. per laudatam Synodum fuisse correctum. Fundantur 1. quia ideo olim Matrimonium per Procuratorem contractum valebat, quod eo tempore ad illud sufficeret mutuis nudus consensus, sed hodie non sufficit nudus consensus, sed is coram Parocho, & testibus præstari debet, prout habetur sess. 24. c. 1. de reform. Matr. ergo &c. 2. idem Trid. l. cit. decernit, ut omnino coram Parocho,

cho, & testibus contrahatur, ita quidem, ut Parochus viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, dicat, *Ego vos in Matrimonium conjungo*. Sc. ac proinde supponit, ambos contrahentes debere per se immediatè, & præsentialiter exprimere consensum suum, non autem mediante Procuratore, vel interuntio. 3. ab eodem Concilio præscribitur nova Matrimonio forma, quæ per æquivalens, aut æquipollens suppleri, atque adeo Procuratoris ministerio compensari nequit. 4. Parochus, & testes debent posse testari de Matrimonio rite contracto, non autem testari possunt de isto, si consensus ante ipsos per solum Procuratorem præstetur; quia nesciunt, an principalis mandatum dederit, vel an non interea eundem revocaverit. 5. ex Matrimonio per Procuratorem contracto oriuntur multa non levia inconvenientia; quia contingere potest, & sæpe contingit aliquem ex contrahentibus tempore, quo celebratur, esse mortuum, vel consensum revocasse, vel cum non satis cognitam habeat personam, cum qua per Procuratorem contrahit, compelli cum gravi sua displicentia eidem convivere.

249 Sed dicendum, & tanquam certum tenendum, quod Matrimonium etiam in illis locis, in quibus Trid. receptum est, per Procuratorem contrahi etiamnum possit. Ita Henric. l. 11. c. 2. n. 2. Sanch. l. 2. de Matr. D. 11. n. 20. Gutier. c. 43. de Matr. n. 10. Conink D. 22. dub. 9. n. 76. Pal. tr. 28. D. 2. p. 3. n. 9. Bosco scilicet. 6. concl. 1. n. 17. Zoel. hic n. 65. Schamb. n. 133. König. n. 101. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 2. n. 19. & alij plures apud, istos ex quibus nonnulli temeritatis notam incurrunt adversè sententiæ. Patet 1. ex notoria Ecclesiæ totius praxi; passim enim post Trid. præsertim inter Personas Principes, Matrimonia per Procuratores celebrantur: in quæ, si irrita forent, Ecclesia sine intolerabili errore consentire non posset, prout tamen defecto consentit. 2. quia Trid. tantum irritavit Matrimonia clandestina, seu ita inita, ut in facie Ecclesiæ sufficienter probari nequeant. atqui tale non est Matrimonium per Procuratorem contractum coram Parocho, & testibus; quia horum testimonio contractus celebratus sufficienter probari potest, ita, ut contrahens in foro externo teneatur eidem stare. 3. Decreta correctoria Juris sunt strictæ interpretationis, & extra casus in propria verborum significatione comprehensos extendi non debent. atqui tale est Decretum Trid. quo Matrimonium clandestinum annullatur. igitur ab hoc ad contractum per Procuratorem, cum clandestinum non sit, extendi non debet.

250 Neque urgent Argumenta opposita. Ad 1. discrimen inter Jus antiquum, & novum introductum per Trid. hoc est, quod

olim Matrimonium per Procuratorem potuerit contrahi nudo consensu absque Parocho & testibus; nunc verò requiratur istorum præsentia. Ad 2. imprimis interrogatio illa, & verba Parochi non sunt essentialia: deinde etiam Procurator interrogari potest de consensu sui principalis, & hoc explicato, Parochus dicere, *Ego vos, nomine procuratorio comparentes, conjungo*; vel *Ego vos Procuratores, quatenus representatis vestros principales, conjungo*. Ad 3. Trid. præscripsit novam formam Matrimonio ex parte actus, & objecti, requirendo præsentiam Parochi, & testium, non verò ex parte subjecti, seu personæ contrahentium: & hinc præsentia Parochi, & testium per æquipollens suppleri non potest, potest autem suppleri præsentia contrahentium per ministrum, & procuratorem; quia cum ex vulgata Regula, *quod per alium quis facit, per seipsum censetur facere*. Reg. qui facit 72. in 6. præsentia Procuratoris æquipollet præsentia principalis. Ad 4. non requiritur, ut Parochus, & testes testentur de Matrimonio, quod reipsa sit validum (hoc enim impossibile est, cum illud invalidum reddi possit ex defectu consensûs merè interni) sed sufficit, quod testari possint de Matrimonio, quod in foro externo habetur, & haberi debet pro valido. de hoc autem testari jam possunt, si Procurator consensum suum nomine principalis coram iisdem ritè explicaverit; quia tale Matrimonium in foro externo habetur pro valido, quamdiu non probatur defectus sufficientis mandati, vel ejus revocatio. Ad 5. Argumentum illud ad summum probat, quod ob illa inconvenientia Matrimonium per Procuratorem contractum irritari potuerit, non verò, quod actu sit irritatum. Adde, omnem contractum humanum aliquibus incommodis semper expositum esse.

Dub 3. quid requiratur, ut per Procuratorem, seu interuntium validè inearur Matrimonium; 1. ex communi DD. sententia requiritur. 1. ut habeat mandatum speciale de Matrimonio contrahendo cum certa persona. 2. ut per seipsum Procurator mandatum hoc exequatur; neque enim substituere alium potest, nisi expressè in mandato hoc ei concessum sit. 3. ut tempore intermedio mandatum non sit revocatum. Deo quo plura dicta sunt Libr. 1. Tit. 38. n. 19.

Addunt aliqui 4. ut Procurator constitutur coram Parocho, & testibus in illis locis, in quibus Trid. receptum est. Fundantur. 1. quia aliàs Parochus, & testes ignorabunt, an revera Procurator mandatum habeat, vel non, & sic testari non poterunt de legitimo contractu Matrimonij; fortè enim mandatum revera Procurator non habet, 2. quia solennitas, requisita ad ali-

aliquem actum; etiam est necessaria ad dandam commissionem faciendi illum actum: & hinc quando Statutum aliquod prohibet donationem fieri absque quinque testibus, vi ejusdem etiam censetur prohibitum mandatum donandi absque illis *l. oratio 16. ff. de Sponsal.* 3. mulier, quia nequit absque consensu viri contrahere, etiam nequit absque illius consensu Procuratorem constituere, sed nullus potest absque Parocho, & testibus contrahere Matrimonium, ergo nec Procuratorem constituere ad contrahendum illud.

852 Sed verius presentiam Parochi & testium non requiri ad valorem mandati Procuratorij, docent Sanch. *l. 2. de Matr. D. 11. n. 23. Gutier. c. 43. de Matr. n. 13. Conink D. 24. dub. 9. n. 78. Pal. tr. 28. D. 2. p. 8. n. 5. Ratio est* 1. quia si Trid. ad constitutionem Procuratoris requisisset presentiam Parochi, & testium, hoc expressisset *arg. l. un. §. ubi autem 11. v. nam si contrarium C. de caduc. tollend.* expressit autem duntaxat presentiam Parochi, & testium in ordine ad contrahendum matrimonium, non verò ad constituendum Procuratorem, ergo &c. 2. Jure antiquo hæc solennitas non petebatur, ergo nec novo Trid. quia hoc circa istam solennitatem nihil innovavit, sed tantum aliquid addidit ex parte formæ, ut scilicet contractus Matrimonij fieret coram Parocho, & testibus, quod etiam fieri per Procuratorem potest. 3. optima interpretis Juris est praxis passim recepta, atque praxis in Ecclesia passim recepta habet, ut post Trid. Matrimonium contrahatur per Procuratorem, & nunquam auditum est presentiam Parochi, & testium servari in mandato Procuratori dando, ergo &c.

Argumenta in contrarium levia sunt. *Ad 1.* etsi ad tollendos scrupulos, & dubietatem de consensu principalis, contrahentis per Procuratorem, consultum sit, ut coram Parocho, & testibus exhibeatur Mandatum Procuratorium, non tamen necessarium est, ut notat Sanch. *l. 5. D. 8. n. 24.* & pro hoc allegat praxim totius Ecclesiæ; & ratio est; quia etsi hoc casu testes, & Parochus deponere nequeant de valore mandati, utpote quod non viderunt, possunt tamen deponere de Matrimonij contractu exteriori: quod si fiat, jam evitantur incommoda, ob quæ Trid. Matrimonia clandestina sustulit; neque enim qui ita per Procuratorem contraxit, permittetur transire ad alia Vota, nisi postquam mandati nullitatem ostenderit. *Ad 2.* id verum est, quando eadem est ratio in actu & commissione actus; secus, quando diversa, ut in presenti: neque enim ex mandato clandestino eadem incommoda exsurgunt, quæ ex Matrimonio clandestino. *Ad 3.* negatur paritas; quia principalis constituendo Procuratorem ad Matrimonium contrahendum, non agit in præjudicium Legis, etiam si constitutionem illius non faciat coram Parocho, & testibus, sicut tamen in præjudicium Legis ageret mulier prohibita sine consensu viri contrahere, si Procuratorem sine hujus consensu constitueret ad contrahendum.

monium contrahendum, non agit in præjudicium Legis, etiam si constitutionem illius non faciat coram Parocho, & testibus, sicut tamen in præjudicium Legis ageret mulier prohibita sine consensu viri contrahere, si Procuratorem sine hujus consensu constitueret ad contrahendum.

Dub. 4. an sicut per Procuratorem, ita etiam per Epistolam contrahi Matrimonium possit? *Certum est*, valuisse hujusmodi Matrimonium Jure antiquo; quia hoc Jure ad valorem Matrimonij plus non requirebatur, quam quod requiritur ad valorem Contractus. Contractus autem ceteri validè celebrari possunt etiam per Epistolam, ergo &c.

An etiam post Trid. id fieri possit, similis controversia est apud DD. qualis est de Matrimonio contracto per Procuratorem. Negant Petr. de Ledesm. *de Matr. q. 45. art. 3. dub. ult. ad 1. Barth. à Ledesm. dub. 18. de Matr. à fol. 1286. Rodriq. tom. 1. summ. edit. 2. c. 216. n. 1. & c. 220. n. 3.* & inclinat Veracruz *Append. ad Specul. dub. 3. in fin.* *Rationem dant*; quia ex Decreto Trid. consensus utriusque contrahentis præstari debet coram eodem Parocho, & iisdem testibus, non autem apparet, quomodo hoc fieri possit mediâ Epistolâ: licet enim is, qui accepit Epistolam, consentiat coram Parocho, non tamen coram eodem consentit is, qui scripsit Epistolam, cum necessarium sit, ut acceptet etiam alterius consensum, cum quo intendit contrahere; hunc autem acceptare non possit, cum adhuc nesciat, an consensurus sit ad oblationem Matrimonij per Litteras factam, ergo &c.

853 Sed communis sententia est affirmativa, quam etiam defendunt Molin. *tr. 2. de J. & J. D. 254. n. 1. in fin. Henriq. l. 11. c. 2. n. 6. Sanch. l. 2. de Matr. D. 12. n. 3. Gutier. c. 45. de Matr. n. 4. Conink D. 24. dub. 9. n. 80. Pal. tr. 28. D. 2. p. 8. n. 11.* & alij ab his *cit.* quamvis contraria negativa sit tutior, & in praxi tenenda. *Ratio est*; quia ut *n. præc.* dictum est, Jure antiquo traditio, & acceptatio fieri potuit per Epistolam, ergo cum non constet, quòd Trid. in hoc aliquid innovavit, etiam fieri poterit post Trid. modò traditio, & acceptatio utriusque contrahentis fiat coram eodem Parocho, & iisdem testibus. Quòd autem traditio, & acceptatio etiam per litteras fieri possit coram eodem Parocho, & testibus, per duo exempla ostendit Sanch. *l. cit.* *Primum est*; quando Titius scribit Berthæ, quòd non solum ille ipsi corpus suum ad usum Matrimonij tradat, sed etiam ex tunc traditionem sibi à Bertha faciendam acceptet: in hoc casu si Bertha Epistolam istam coram Parocho, & testibus legat, & traditionem sibi factam acceptet, utriusque traditio, & acceptatio facta erit coram

ram eodem Parocho, & iisdem testibus. Alterum, Bertha, postquam accepit litteras à Titio, quibus scribit se accipere illam in uxorem, rescribat Titio, se acceptare ejus traditionem, & vicissim se illi in uxorem tradere: hanc Epistolam si Titius eam recipiens coram Parocho, & testibus legat, & simul coram iisdem in illam traditionem consentiat, jam traditio, & acceptatio coram eodem Parocho, & testibus contigit, Sponsæ quidem per litteras, Sponsi autem per verbalem consensum. Ex quo sequitur Responso ad Argumentum oppositum.

256 Quæritur 4. in quo consistat essentia Matrimonij? In Matrimonio sex diversa inveniuntur. 1. mutuus consensus. 2. traditio corporum mutua. 3. vinculum quoddam ex hoc consensu, & traditione ortum. 4. obligatio mutua ad reddendum debitum, quæ nascitur ex isto vinculo. 5. Jus reciprocum ad hoc petendum, quod surgit ex obligatione hac. 6. denique usus, & consummatio Matrimonij. Ex his.

Certum est 1. quod per consummationem, & copulam carnis compleatur quidem, & integretur Matrimonium inter fideles, seu baptizatos contractum, ut fiat omnino indissolubile, ea tamen consummatio ad substantiam Matrimonij non requiratur, prout patet exemplo Beatissimæ Virginis, quæ cum S. Josepho verum contraxit Matrimonium. *Matth. 1.* & tamen ab eo non est cognita; & liquet ex *Reg. 30. ff. ubi Ulpianus, Nuptias, inquit, non concubitus, sed consensus facit.*

Certum est 2. ad Matrimonium, prout dicit Statum aliquem permanentem, essentialiter non pertinere consensum mutuum, traditionem, obligationem, vel jus conjugum, sed solum vinculum; quia consensus, & traditio mutua sunt aliquid transiens, & causa efficiens vinculi, obligatio autem, & jus ex hoc vinculo tanquam effectus sequuntur.

Certum est 3. ad Matrimonium, prout illud sumitur pro contractu, essentialiter pertinere consensum mutuum; quia sine hoc nullus consistere potest contractus.

257 Dub. 1. an ad valorem Matrimonij consensus contrahentium semper sit necessarius? Quod ad Matrimonium, prout defacto à Deo in Paradiso est institutum, necessarius ille sit, patet ex *can. sufficiat 2. caus. 27. q. 2. c. cum apud 23. & c. tua nos 26. h. t.* & aperte colligitur ex *Florent. Decret. Union. §. septimum, ac Trid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr.* Etque hoc ita verum, ut ejus defectus, nulla sive Ecclesiastica, sive Sæculari potestate suppleri possit, ut rectè advertunt *Sylv. V. Matrimonium 2. q. 15. Covar. p. 1. de Sponsal. c. 4. pr. n. 4. & p. 2. c. 2. n. 1. Sanch. l. 2. de Matr. D. 27. n. 2. Wiest. hic n. 135. Ba-*

tio est; quia nulli humanæ potestati concessa à Deo potestas est defectum istum supplendi: imò nec conveniens fuit eam concedi; quia si Matrimonium, mare, & fœmina reluctans, vel ignorantibus, constitui autoritate aliqua humana posset, sperari amor ille mutuus inter conjuges, ita contra, vel præter voluntatem suam conjunctos, nequaquam posset, qui tamen amor maximè necessarius est ad procreationem prolis, rectam illius educationem, & observantiam fidei conjugalis.

An verò consensus iste maris, & fœminæ ita sit necessarius, ut sine illo Matrimoniale vinculum non quidem per absolutam DEI potentiam possit consistere, magna apud DD. est controversia. Affirmant *Sanch. l. 2. de Matr. D. 26. n. 5. Pont. l. 3. de Matr. c. 3. n. 4. & alij DD. magni nominis. Fundantur 1. quia Matrimonium ex essentia sua est conjunctio animorum maris, & fœminæ ad individuum Societatem vitæ. atqui hæc animorum conjunctio nec consistere, nec intelligi sine consensuum unione potest. 2. Matrimonium est traditio ad Statum Matrimoniale, sicut Votum solenne est traditio ad Statum Religiosum, & Religionis susceptæ onera ergo sicut nulla ratione fieri potest Votum absque voventis consensu, ita nec Matrimonium absque consensu conjugum. 3. si DEUS mari, & fœminæ traderet jus mutuum in eorum corpora, ut istorum usus fornicationis culpâ careret, ea traditio utique innotescere utriusque, & ab ijs coëuntibus acceptari, & approbari deberet. atqui hoc modo jam interveniret consensus mutuus supra descriptus. ergo &c.*

Sed adhuc verius est, per absolutam DEI potentiam absque consensu mutuo marem, & fœminam conjungi, & ad vitæ Societatem, & actus conjugales perpetuè obligari posse. Ita *Sot. in 4. dist. 27. q. 1. art. 2. concl. 1. Henric. l. 11. de Matr. c. 1. n. 3. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 45. art. 1. dub. 1. concl. 3. Barth. de Ledesm. dub. 16. fol. 1265. Rebell. l. 2. de oblig. Just. q. 10. n. 26. Conink D. 24. dub. 5. n. 49. Pal. tr. 28. D. 2. p. 5. n. 2. Wiest. hic n. 137. Ratio est; quia DEUS longè perfectus humani corporis, & membrorum, ac facultatum istius dominium habet, quàm homo corporis proprii, quippe qui propriè solum est Uluarius ejusdem. atqui homo vi istius juris, quod ipse habet in corpus suum, potest conjungi tradere jus in illud ad vitæ societatem, & actus conjugales. ergo & DEUS de absoluta sua potentia, ita, ut conjugium inducatur, non voluntate maris, & fœminæ, sibi invicem jus istud concedentium, sed DEI, illud uni tradentis in alterum.*

Neque obstant Argumenta opposita. Ad 1. licet de essentia Matrimonij, prout defacto est institutum, sit consensus mutuus

non animorum, non tamen est de essentia Matrimonij absolute spectati, & prout sumitur pro vinculo perpetuo, & obligatione ad actus conjugales; quia ut sic spectatum consistit, vel saltem supponit solam traditionem mutui Juris in corpora, quæ haberetur, sive deinde illa fiat ab ipsis conjugibus, ut fit defacto ex institutione Divina, sive à DEO ipso, imponente eisdem obligationem ad perpetuam vitæ Societatem, & actus conjugales, prout imponere ipse de potentia absoluta posset. Ad 2. Negatur paritas; Votum enim ex essentia sua formali est promissio de bono meliore liberè DEO facta, ut patet ex definitione illius Libr. 3. Tit. 34. n. 1. tradita; conf. absque libero consensu non potest concipi: contra ut modò ostensum est, Matrimonium absolute spectatum, & prescindendo à modo, quo defacto est institutum, concipi, & esse de potentia DEI absoluta potest, quin ex libero consensu conjugum coalescat. Ad 3. est eo casu ad excludendum peccatum fornicationis mari, & famina innoscere deberet, quòd à DEO ipsis facta sit traditio Juris in corpora ad actus conjugales, non tamen opus foret traditionem istam ab ipsis acceptari; neque enim novum in jure est, quòd dominium alicui acquiri quandoque sine acceptatione possit. Deinde esto, acceptatio etiam necessaria foret, per hanc tamen non fieret traditio ab ipsis conjugibus, sed tantum à DEO prius facta acceptaretur.

Dub. 2. utrum ad substantiam Matrimonij pertineat consensus in obligationem alteri, si petat, tradendi corpus suum ad actus conjugales, ex se aptos ad generationem proles? Negat Pont. l. 1. de Matr. c. 18. à n. 7. Nitiur 1. autoritate S. Augusti, l. 3. de bono conjugij c. 1. & l. 23. contra Faust. c. 8. Matrimonium constituentis in sola animorum conjunctione amicabile, vitæque individua societate, etiam sine carnali corporum conjunctione. 2. paritate cum dominio rerum externarum, quod separari ab usu potest, illarumque dominium directum esse penes unum, licet penes illum non sit dominium utile, igitur etiam in matrimonio haberi potest mutua corporum traditio quoad dominium directum, seu proprietatis, quin simul habeatur dominium utile, & in ordine ad usum ejusdem. 3. exemplo Beatiſſimæ Virginis, quæ verum matrimonium cum S. Josepho iniit, in copulam tamen carnalem non consensit, imò nec potuit consentire, quippe ligata Voto Castitatis, ut cum S. Aug. l. 1. de Virginit. SS. PP. & DD. alij colligunt ex verbis, quæ Archangelo Gabrieli Verbi Divini conceptionem eidem annuntianti reposuit: *Quomodo fiet istud, quoniam Virum non cognosco?* Luc. 1. v. 34. 4. conjugium iniiri validè sub conditione Castitatis servandæ potest, R. R. Schmalzgrueber L. IV.

ut Abulens. Num. c. 30. q. 22. Paludan. in 4. dist. 30. q. 2. art. 1. concl. 6. n. 6. & alij docent, atqui per ejusmodi conjugium non transfertur dominium in ordine ad actus conjugales, sed tantum ad individuum vitæ societatem, ergo &c. 5. ab impotentibus, cognita impotentia coeundi, validè iniitur Matrimonium, ut cum Palud. l. cit. docet Medin. de Sacr. Hom. Continent. l. 5. à c. 14. atqui tales corpus suum ad actus conjugales ex se aptos ad generationem proles, utpote sibi impossibiles, non possunt tradere. 6. si conjuges post consummationem Matrimonij mutuo consensu profiteantur Religionem, perseverat Matrimonium. & tamen cessat mutua obligatio tradendi corporis ad usum generationis.

Verum his non obstantibus, dicendum, etsi ad substantiam Matrimonij non pertineat copula actualis, requiri tamen consensum in obligationem ad actus conjugales ex se aptos ad generationem proles, saltem implicitum, & virtuale. Ita S. Thom. in 4. dist. 28. q. un. art. 4. Durand. ibid. dist. 30. q. 2. art. 2. Tabien V Matrimonium 2. q. 7. n. 8. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. pr. n. 1. Henric. l. 11. de Matr. c. 15. n. 1. Suar. p. 3. q. 29. art. 2. sect. 1. fin. Petr. de Ledesm. q. 48. art. 1. fol. 277. Valq. in 3. p. D. 125. c. 7. n. 79. Sanch. l. 2. de Matr. D. 28. n. 3. § 4. Perez de Matr. D. 13. sect. 5. à n. 5. Barboſ. in can. institutum 37. caus. 27. q. 2. n. 6. Pal. tr. 28. D. 2. p. 5. n. 5. Vallens. hic §. 2. n. 2. Pirh. n. 69. Wiest. n. 131. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 1. n. 13. cum communi aliorum. Ratio est; quia Matrimonialis consensus saltem implicite, & virtualiter ferri debet in vinculum, & obligationem conjugalem. Atqui vinculum hoc, & obligatio essentialiter est non solum ad indissolubilem vitæ Societatem, & cohabitationem, sed etiam ad exhibendos, si exigantur, actus conjugales: quod ostenditur 1. ex ipsa Matrimonij institutione in Paradiso, & verbis DEI illud instituentis: *Quam ob rem reliquet homo patrem suum, & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una.* Gen. 2. v. 24. 2. ex Apostolo 1. Corinth. 7. v. 3. ubi cum finem conjugij, & obligationem ex ejus contractu ortam exposuisset verbis sequentibus: *Uxori vir debitum reddat, similiter autem & uxor viro, ejus rationem subjiciens ait: Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir; similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* v. 4. 3. Ex ratione; quia si vinculum, & obligatio conjugalis essentialiter non actus conjugales, sed individuum vitæ Societatem tantum respiceret, consensus verè conjugalis, ipsumque Matrimonium consistere etiam posset inter patrem, & filiam, matrem, & filium, socerum, & nurum, &c. quia rationes, ob quas Matrimonium inter has personas nequit

consistere; excludunt tantum obligationem ad actus conjugales, non vero ad individuum vitam Societatem: sequelam nemo admittit. ergo &c.

369 Argumenta in contrarium allata non difficulter dissolvi possunt. *Ad 1. S. Augustinus l. cit.* solum dicit, quod Matrimonium consistere possit sine commercio carnali; non autem negat id constitui per consensum ad actus conjugales reciproce exhibendos implicitum: imò nec negare potuit; cum enim Matrimonium intrinsece ordinetur ad copulam, necesse est, ut is, qui in illud consentit, virtualiter, & implicitè etiam in istam consentiat, & jus ad eam tradat alteri, cum quo Matrimonium contrahit. *Ad 2.* Licet Matrimonium esse possit sine usu ejusdem, non tamen contrahi potest, quin contrahentes sibi invicem, saltem implicitè, dent jus ad ejus usum: & in hoc dominium, quod per Matrimoniale contractum acquiritur, à dominio directo in alijs rebus distinguitur; & ratio differentie est, quod istud non constituitur in dominio utili, constituitur vero in Jure ad actus conjugales jus conjugale. *Ad 3.* licet Beatissima Virgo, obstante Castitatis Voto, non consenserit, nec consentire potuerit in ipsum actum conjugalem, consentire tamen absque lesione Voti, vel periculo illud lædendi potuit, imò defacto consentit virtualiter, & implicitè in obligationem tradendi corpus suum ad ejusmodi actus; quia, ut Gratianus *can. Beata 3. caus. 27. q. 2.* Laym. *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 1. n. 3.* Pal. *tr. 28. D. 2. p. 1. n. 3.* Pirh. *hic n. 69.* Wiest, *n. 133.* cum alijs notant, ex revelatione Divina certò cognovit, S. Josephum nunquam usurum hoc suo jure, & sic nullum fore periculum violandi Votum. *Ad 4.* ut infra *Tit. 5. de condit. appost.* ostendetur, Matrimonium initum sub conditione servanda Castitatis non est validum; quia conditio hæc repugnat substantie Matrimonij. *Ad 5.* Impotentia, ut dicitur *Tit. 15. de frigid. & maleficiat.* Est impedimentum dirimens, & inhabilitans ad Matrimoniale contractum, si sit perpetua. *Ad 6.* Vinculum conjugale, seu obligatio ad actus conjugales in hujusmodi conjugibus manet radicaliter, sive quoad actum primum, licet per accidens impediat quoad actum secundum. Et hinc si dispensatione Pontificia à Voto Continentie absolverentur, sine nova pactione Matrimonio uti possent.

346. Quæritur 5. qualis debeat esse consensus ad Matrimonium requisitus? *R.*

1. debet esse liber, prout patet ex *c. cum locum 14. c. Gemma 29. Sc. h. tit.* idque propter arctitudinem vinculi, quod semel contractum non nisi morte alterutrius contrahentis solubile est.
2. Verus, non fictus, aut simulatus, prout sumitur ex *c. tua nos 26. &*

l. simulate 30. ff. de rit. nupt. quia sine vero consensu non consistit Matrimonialis contractus, simulatus autem consensus non est verus. 3. Mutuus, ut uterque jus in corpus suum alteri tradat, & acceptet, ut disertè habetur *c. ex duobus 1. de Spons. duor.* ibi, *Fides consensus est, quando mutuo se concedunt unus alteri, & mutuo se suscipiunt.* 4. Simultaneus, saltem moraliter, & ita, ut casu, quo unus consensum jam præstitit, iste interea, donec etiam consentiat alter, nec expressè, nec tacitè revocetur *arg. c. fin. de Procur. in 6.* 5. Expressus voce, vel alijs signis, ut sunt nutus, scriptura, &c. prout sumitur ex *c. cum apud 23. in fin. &* ex Concil. Florent. *Decret. Union. S. septimum*, ubi dum Concilij titus PP. dicunt Matrimoniale consensum regulariter per verba exprimi, non obscure insinuant, eum etiam per alia signa, consensum de præsentibus sufficienter significantia, posse exprimi.

Dub. 1. Quid dicendum casu, quo 269 Titius primò verbis quidem, sed sine animo contrahendi Matrimonium init cum Bertha, postea vero, adhibito etiam consensu, contrahit cum Caja, vivente Bertha, & contra valorem Matrimonij secundò contracti agente? *R.* Cum distinctione; nam in foro interno, etsi nullam probationem fictionis afferat Titius, sed solum fateatur se fictè contraxisse, obligandus erit à Confessario, ut cohabitet Caja. Laym. *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 6. n. 3.* Ratio est; quia in foro interno, & conscientia nulli requiruntur testes, aut probatio, sed fidei consentientibus habetur fides.

Aliter proceditur in foro externo 266 nam in isto, nisi clarissimis indicijs & argumentis omnino indubitatis probetur fictio, præsumptio fiet pro Matrimonio primo, & in illius contractu præsumetur intervenisse consensus: neque credetur ita fictè contrahenti, etiamsi sub juramento asserat se fictè tantum contraxisse *arg. c. per tuas 10. de Probat.* Laym. *n. 3. cit. Schamb. hic n. 144. Sc. 145.* Wiest *n. 140.* Ratio est gravissimum periculum, ne Matrimonium validè contractum cum maximo contrahentium periculo, & injuria Sacramenti dissolvatur.

Et in hoc sensu, ut Sanch. *l. 1. de 267 Matr. D. 11. n. 1.* notat, accipiendus est textus *c. is qui fidem 30. h. tit.* ubi Gregorius IX. ad casum, quo aliquis post fidem datam de Matrimonio contrahendo, & secutam copulam, sicque contractum secundum Juris antiqui regulam Matrimonium præsumptum, in facie Ecclesie duxit aliam, responderet eum teneri redire ad primam: & inde concludit, quod nec verum, nec aliquod censetur Matrimonium, quod defacto est postmodum consecutum. Dicendum enim, id intelligendum secundum præsumptionem fori externi; nam in foro interno præsumptio locum non habet, sed sola veritas.

Dub.

668 Dub. 2. quomodo delinquit, & ad quid obligetur sic fictè contrahens Matrimonium? *n.* Committit peccatum grave non solum Sacrillegij contra Reverentiam Sacramenti, sed etiam injustitiæ, quia alteri bona fide contrahenti gravem injuriam, & damnum infert; cum enim in foro externo aut nunquam, aut difficillimè probari fictio possit, decepta non permittetur transire ad alias nuptias, sed vel ingredi Religionem, vel in sæculo semper manere in-nupta. Quare cum damnus istud aliter plerumque tolli nequeat, quàm ut is, qui fictè consensit in Matrimonium, deposita fictione verè consentiat, regulariter ad hoc tenebitur, & si nolit, etiam in foro externo ad hoc compelli poterit. Ita Scot. in 4. dist. 30. q. 1. *v. respondeo stante illo dolo*, Major in 4. dist. 27. q. 1. Sot. *ibid.* q. 1. art. 3. *v. alia præcipua*, Petr. de Soto lect. 3. de Matr. §. primum agitur, Navar. Manual. c. 22. n. 76. Henriq. l. 11. de Matr. c. 11. n. 3. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 45. art. 4. dub. 1. §. in hac. Valq. de restit. c. 3. §. 1. dub. 6. Sanch. l. 1. de Matr. D. 11. n. 4. §. 5. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 6. n. 2. Pont. l. 2. de Matr. c. 5. n. 5. Pirh. hic n. 97. Schamb. n. 145. König n. 104. *v. licet*. Wiest. n. 143. dicens, ita saltem tenendum in praxi.

669 Dixi regulariter; excipiendi enim sunt casus aliqui, quibus deceptor ad Matrimonium cum decepta contrahendum non obligatur. Et talis est 1. si deceptor Matrimonium jam cum alia vero consensu injit; tunc enim, etsi Judici de primo Matrimonio fictè contracto fidem nulla ratione facere possit, & conf. Judex, ut debet, pronuntiet pro primo illo Matrimonio, atque ad cohabitandum, intentatâ etiam Excommunicationis poenâ, compellat, potius ejusmodi Censuram, utpote quæ animam non ligat, sustinere, quam primæ Sponsæ per carnalem copulam conjungi debet, ut statuitur c. inquisitioni 44. de sent. Excomm. 2. Si damnum deceptæ illatum alio modo compensari possit; quia hæc obligatio non oritur vi solius contractus, qui ob defectum consensûs nullus, & irritus fuit, sed ob damnum deceptæ inde consecutum. 3. Si deceptor in longè altiori statu sit positus; quia Matrimonia inter dispares infelices solent habere exitus. 4. Si contrahens manifesta consensûs ficti indicia præbuit; quia tunc famina seipsam deceptit. 5. Si decepta Virginem se esse falsò jactavit; tunc enim una deceptio per aliam tollitur, ac veluti compensatur. 6. Si ex tali Matrimonio timeantur secutura scandala, & infelices exitus. 7. Si decepta, cognita deceptione, aliam compensationem spontè recipiat. Videantur DD. n. præc. cit.

670 Dub. 3. An, quando Matrimonium irritum fuit ex defectu consensûs, quia al-

R. P. Schmalzgrueber L. II.

ter conjugum fictè, vel gravi metu coactus contraxit, tunc sufficiat, si hic solum postea consensum in Matrimonium renovet, an verò necesse sit, ut uterque denuo consentiat? Hoc secundum affirmant. Felin. in c. ex parte Decani 33. n. 11. de rescript. Palatios in 4. dist. 27. D. 1. fol. 566. col. 2. Barth. de Ledesm. de Matr. dub. 19. fol. 1297. Pal. tr. 22. D. 2. p. 6. n. 3. Rationem dant 1. quia defectus consensûs non minus dirimit Matrimonium, quàm aliud impedimentum dirimens. Sed quando contractum illud est cum alio impedimento dirimente, ut illo per dispensationem sublato, Matrimonium convalescat, necessarius est novus consensus ex parte utriusque. Ergo etiam, ut convalescat, quod invalidè contractum est ex defectu consensûs. 2. Si sufficeret suppleri consensum ex parte ejus, qui fictè contraxit, alterius consensus verus deberet habitualiter perseverare adhuc, quando suppletur defectus consensûs à deceptore. Atqui non perseverat eò usque; quia habet annexam conditionem, si etiam alter conjux verè consentiat, quod cum non statim fiat, etiam evanescet consensus ab altero verè positus. 3. Matrimonium ex una parte claudicare non potest. Claudicaret autem, si consensus unius posset manere validus, posito consensu ex altera parte invalido. Igitur ex utraque parte consensus invalidus erit, quando autem ex utraque parte invalidus consensus est, ex utraque parte repeti debet. Ergo: &c.

Verùm hæc Argumenta licet probabiliter admodum reddant sententiam, pro qua adducuntur, non difficilem tamen & ipsa responsionem patiuntur. Ad 1. Nego paritatem: nam quando consensus cadit in personas laborantes alio quodam impedimento dirimente, consensus ex utraque parte invalidus est; at quando unus contrahit fictè, alter verè, consensus ex una solum parte invalidatur. Ad 2. consensus alterius verus tamdiu perseverat moraliter, quamdiu explicitè, vel implicitè non revocatur; ponitur autem non revocatus. ergo: &c. Ad id, quod additur, consensum nempe decepti habere annexam conditionem, si etiam alter statim verè consentiat, frustra additur, neque sine ratione supponi debet. Ad 3. Matrimonium claudicare nequit, ita, ut sit legitimum absque vero utriusque consensu; potest autem claudicare ita, ut consensus unius, dum non revocatur sufficiat ad Matrimonium, quando postea alterius consensus accesserit, ut contingit, quando consensus præstantur diverso tempore.

Quare ad propositum dubium dico probabiliter sufficere, si ille, qui illegitimè consensit, denuo consentiat. Ita Sylv. *v. Matrimonium* 8. q. 2. dist. 6. & q. 11. dist. 4. Navar. Man. c. 22. n. 51. fin. Sanch. l. 2.

H 2

de Matr. D. 32. n. 9. Gutier. c. 46. de Matr. n. 14. Conink D. 24. dub. 7. n. 58. in fin. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 6. n. 1. Pirh. hic n. 83. König. ibid. n. 103. § 128. & alij apud istos. Ratio est; quia cum consensus alterius validus de se fuerit, & sufficiens ad matrimonium, nec revocatus fuerit, jam ex parte istius consensus nihil desideratur, solum autem deest consensus illius, qui fictè, aut metu consensit; ergo hoc accedente, matrimonium convalescet. **Conf.** Si fictè, vel metu consentiens nullum omnino tunc præstitisset consensum, sed solum interjecto spatio temporis, valeret matrimonium, modò consensus alterius in sua priori virtute maneat. Atqui is, qui fictè, aut metu consensit, perinde se habet, acsi non consensisset, cum is consensus fuerit omnino nullus. Ergo satis est, si manente in virtute priori consensu, ipse solus consentiat: quod facere potest, nulla intimatione de hoc facta alteri conjugi, & ut putat Sanch. l. cit. n. 11. alijs *citt.* solum in mente, & in corde suo; quia hoc solum defuerat.

¶ 73 Quæritur 6. Quomodo consensus matrimonialis sit exprimendus? *Certum est* exprimendum per signa externa; quia matrimonium habet rationem contractus, qui cum celebretur inter homines interiora cordis ignorantes, necessariò petit, ut consensus in illud exprimat signo externo. Sanch. l. 2. D. 30. n. 1.

Dub. 1. Utrum sufficiat consensus istum exprimi signis alijs, vel necessariò desiderentur verba? Tres sunt sententiæ. *Prima* putat verba in potentibus loqui necessaria esse ad valorem matrimonij, sed Jure Ecclesiastico tantum, quo introductum sententiæ istius fautores existimant impedimentum dirimens in valentibus loqui, quando scilicet solis signis contrahunt: quod tum ex alijs textibus, tum verò maximè deducunt ex c. tue 25. b. tit. ibi, *Necessaria sunt, quantum ad Ecclesiam, verba consensum exprimentia*; & additur, quòd *surdi, & muti possunt contrahere sine verbis*: ubi isti excipiuntur à regula priùs tradita. Atqui exceptio firmat regulam in casibus non exceptis. Igitur valentes loqui sine verbis non possunt contrahere.

¶ 74 *Secunda* docet verba saltem requiri de necessitate præcepti Ecclesiæ: quod tamen moderantur triplici exceptione. 1. In mutis; quia his executio præcepti est impossibilis. 2. Si præcessit tractatus de matrimonio contrahendo; tunc enim putant verba in contractu matrimoniali nulla desiderari. 3. Si unus verba protulit; nam tunc volunt sufficere, si alter consensum suum per signa explicet. Deducunt & ipsi doctrinam suam ex Jure, præsertim verò ex c. licet 3. de Spous. duor. ibi, *Si inter virum, & mulierem legitimus consensus inter-*

veniat de presentibus, ita quidem, quòd unus alterum in suo mutuo consensu verbis consensu expressè recipiat, Sc. quæ verba videntur indicare saltem præceptum.

Tertia sententia, eaque omnino retinenda cum Covar. p. 2. de Spousal. c. 4. pr. n. 1. Sanch. l. 2. de Matr. D. 31. n. 5. § segg. Pont. l. 2. c. 7. n. 14. Conink D. 24. dub. 8. concl. 4. Pal. n. 22. D. 2. p. 7. n. 2. § segg. Bosco scilicet. 4. concl. 3. n. 129. Card. de Luca Discurs. 2. de Matr. n. 14. König hic n. 108. 7. Nihilominus, Magnif. P. Schmier. p. 2. de Matr. c. 2. n. 44. § segg. sustinet etiam in loqui valentibus ad exprimendum consensum sufficere signa distincta à verbis. Idque verum est, si vequatur, an ista sufficiant ad valorem Matrimonij, si vequatur, an sufficiant rationes præcepti. *Primum*, quòd verba formalia non requirantur ad valorem, patet; quia non requiruntur ad valorem aliorum contractuum; id autem sufficit ad valorem Matrimonij, quòd sufficit ad valorem aliorum contractuum, nisi speciali Jure diversum aliquid statutum sit de Matrimonio. *Secundum*, quòd non requirantur ex necessitate præcepti, inde patet; quia non extat præceptum istud Ecclesiæ. Adde tamen cum Pal. l. cit. n. 5. valde decens esse, ut contrahentes suos consensu verbis exprimat: imò istud aliquando ratione scandali, & ne dubius reddatur contractus, sub peccato mortali necessarium erit.

Neque aliud probatur ex c. tue, & 276 e. licet *citt.* Ad primum respondet Sanchez cum alijs *supra*, verba esse necessaria quoad Ecclesiam, i. e. quoad clariorem probationem: & hinc non excluditur alius probandi modus; quòd enim necessarium non est quoad substantiam, sed quoad probationem, potest per æquipollens impleri. Vel, ut idem Sanchez existimat, dici potest verba esse necessaria, i. e. utilia ad meliorem probationem. Ad secundum plus ex eo textu non eruitur, ut monet Pal. l. cit. n. 4. quàm quòd Matrimonium regulariter perficiatur verbis, non quasi necessaria sint absolute, sed quia sunt signa aptiora consensu.

Dub. 2. Quid potissimum spectandum sit in verbis, per quæ contrahentes consensum suum exprimunt? *1.* Potius est spectanda intentio, quàm sensus verborum; quia verba intentioni deserviunt, & non intentio verbis, quæ solum inventa sunt, ut per ea intentionem suam quisque exprimat. Et hinc, si intentio desit, quælibetque sint verba, in foro conscientiæ, & coram DEO, nulla Sponsalium, aut Matrimonij obligatio oritur: & è contrario, si adsit intentio contrahendi Matrimonium, eaque manifestetur externo aliquo, & tali signo, ut ambo contrahentes intelligant se mutuò velle contrahere Matrimonium, id fa-

fatis est, neque refert, quæ verba appo-
fuerint. Sanch. l. 1. de Matr. D. 18. n. 2.
Pirh. hic n. 85.

278 Dixi in foro conscientie; nam in fo-
ro externo, si de verborum interpretatione
dubiteretur, non statueretur intentioni contrahen-
tium (quia hæc Ecclesiam latet) sed inter-
pretatio faciendâ est secundum communem
loquendi usum, sive in eo sensu, quo com-
muniter à rectè intelligentibus accipiuntur.
Sanch. l. cit. n. 4. Pal. D. 2. p. 8. n. 1.
Pirh. n. 85. cit. not. 3. quia ut l. Labeo 7. §.
Sernus 2. ff. de supell. legat. dicitur, non ex
opinione singulorum, sed ex communi usu
vominâ exaudiri debent. Excipitur, nisi
tempore contractûs constet aliam fuisse
mentem contrahentium; nam tunc neque
in foro externo Matrimonium haberi pro
valido poterit. Talis casus est, si aliqui
rudes, & simplices, existimantes Matri-
monium non esse contractum perpetuum,
vellent tantum ad tempus inter se contra-
here Matrimonium, & ad cohabitandum se
obligare non in perpetuum, sive usque ad
mortem, idque sufficienter exprimerent;
tale enim matrimonium foret nullum etiam
in foro externo si in hoc sufficienter con-
stet de hac contrahentium intentione, qui-
buscunque demum contrahendo usi sint
verbis.

279 Dub. 3. Quam fidem mereatur in-
terpres, si contingat per illum celebrari Ma-
trimonium? n. Illi danda est fides inte-
gra, cum fuerit communi contrahentium
consensu electus. Ita Bartol. in l. 1. §. su.
n. 2. ff. de V. O. Jason. ibid. n. 7. Covar. p.
2. de Sponsal. c. 4. §. 1. n. 3. Sanch. l. 3. de
Matr. D. 39. n. 4. Pirh. hic n. 85. not. 5. &
alii communiter. Et hinc si dubium inci-

dat ex eo, quod alter contrahentium dicat
se non intellexisse verba Interpretis, ad
hunc recurrendum est: & si adhuc maneat
dubium, consulendus est communis sensus,
& significatio verborum, quibus interpres,
& cum eo contrahens usus est, juxta c. ex
litteris 7. b. tit. & tradit ibidem Gloss. V. in-
tellexerit cum cit.

Quæritur 7. An validum sit Matri-
monium contractum, non servata Lege,
vel consuetudine loci, seu Regionis? n.
Affirmativè. Ita statuitur c. de Francia 1.
b. tit. & notat ibid. Host. V. superinduxit,
Abb. n. 3. §. 7. Pirh. hic n. 89. Ratio
est; quia Matrimonium oritur ex Lege,
& institutione Divina. Atqui huic Juri præ-
judicare Lex humana, qualis etiam est con-
suetudo, non potest. Valebit ergo Matri-
monium, si habeat ea, quæ aliàs ad illius
valorem requiruntur, etiamsi aliter dispo-
nat Lex, vel consuetudo loci obineat; quia
non potest Matrimonium semel legitime
contractum quoad substantialia irritare, vel
tollere.

Dixi autem, non servata consuetu-
dine, vel Statuto loci, aut Regionis; nam
Lege Pontificia forma Contractûs matri-
monialis immutari potest, ut defacto im-
mutatus est à Trid. dum matrimonia clan-
destina sustulit.

Addidi quoad substantialia; nam circa
accidentalia, & accessoria matrimonij con-
suetudo patriæ, & Regionis, in qua con-
trahitur Matrimonium, potest disponere;
ut Abb. n. 7. cit. Pirh. n. 89. not. 2. Kö-
nig hic n. 89. advertunt. Talia sunt, ut
nullum conjugium fiat sine dote, ut Spon-
sus, & Sponsa benedicantur à Sacerdote,
& à Paranympis offerantur. &c.

§. II.

De Matrimonio, quatenus est Sacramentum.

S U M M A R I U M.

282. 283. 284. 285. An Matrimonium sit
Sacramentum?
286. 287. Quando institutum?
288. Que ipsius Essentia Metaphysica?
289. 290. Que Materia, & Forma?
291. Quis Minister? Rationes dubitandi.
292. Deciditur, quod sint ipsi contrahentes.
293. Respondetur ad objectiones.
294. 295. 296. Quando à fidelibus efficitur
hoc Sacramentum?
297. An Sacramentum sit inter absentes per
Procuratorem contractum?
298. Defenditur affirmativa.
299. Solvuntur Argumenta contraria.
300. An Sacramentum sit Matrimonium, quod
contraxerunt fideles ignorantes, quod Ma-
trimonium sit Sacramentum?
301. An contrahi inter fideles Matrimonium

- possit, quod valeat in ratione Contra-
ctûs, non autem in ratione Sacramenti?
302. Propugnatur negativa.
303. Quid dicendum de Matrimoniis Hære-
ticorum?
304. Diluuntur Argumenta opposita.
305. An Matrimonium à fidelibus contractum
sit duplex Sacramentum, an unum tantum?
306. An Sacramentum sit, quod fidelis ex dispen-
satione Apostolica contrahit cum infideli?
307. Respondetur negativè.
308. Dissolvitur ratio dubitandi in contrarium.
309. An Matrimonium, ab Infidelibus con-
tractum, si isti convertantur ad Fidem,
transcat in Sacramentum?
310. Resolvitur pro negativa.
311. Objectiones solvuntur.

H 3

Quæ-